JWJ: Postupně jsem zjišťoval, že Bílé Karpaty vlastně nikdo nezná. Dostat povědomí o nich mezi přírodovědce a ochránce přírody se nám podařilo díky různým mezinárodním konferencím, jichž jsme se účastnili. Ale místní lidi se s tímto územím neidentifikovali. Oni byli z jižního Valašska, z Moravských Kopanic, z Horňácka nebo přímo ze Strání, ale ne „z Bílých Karpat". Na festivalu *Týká se to také tebe* jsme se v devadesátém třetím potkali s Janou Hajduchovou ze STUŽ a tam se zrodil časopis *Bílé Karpaty*. Dodnes se hádáme, kdo vlastně s tím nápadem přišel, no v rámci té diskuse asi oba. A snad i díky němu se Bílé Karpaty staly pojmem.

Jak často časopis vychází?

JWJ: Dvakrát ročně
IJ: Museli jsme to omezit. Dřív vycházel čtyřikrát, ale to se nedalo zvládat.

Finančně, nebo obsahově?

IJ: No, tehdy obsahově. Honza zajišťuje redakci v podstatě sám.
JWJ: Jana Hajduchová je ve Francii, takže dělá hlavně grafiku. Potřeboval bych k sobě ještě tak jednoho, dva lidi, kteří by psali a sháněli články. Nejlépe někoho z centra Bílých Karpat nebo ze severu.
IJ: A teď už i finančně. Na podzimní číslo jsme nedostali žádnou dotaci, takže vyjde díky financím především naší organizace. Na vydávání nám však přispívají i mnohé obce. Tu tři stovky, tu pětistovku, obec Velká třeba i dva tisíce.

JWJ: Což je příjemné nejen finančně. Člověk pak pochopí, že ty obce si považují, že takovýto časopis vychází, že i pro ně je důležitý. Abych se vrátil k ceně. Když jsme ji dostali, tak jsem si říkal, že je to hlavně Ivana, která všechny ty iniciativy vymýšlí a uskutečňuje. Ale je pravda, že identitu Bílých Karpat jsem spíše prosazoval já.

Ty jsi i mykolog. Jak si stojí Bílé Karpaty, co se hub týče?

JWJ: I z pohledu mykologa jsou velmi zajímavé. Souvisí to s pestrostí podloží i klimatických podmínek. Když člověk porovná severovýchod s jihozápadem, zjistí, že jsou mezi tím obrovské rozdíly ve vlhkosti, v teplotě. Na jihu je půda vápnitější, na severu kyselejší; na severu máme rozsáhlé staré bukové porosty, tady převažují květnaté louky. Takže to všechno dohromady tvoří velkou diverzitu a to se samozřejmě odráží ve flóře, fauně i v těch houbách. Myslím, že mezi mykology už je docela známé, že tady najdou různé zajímavé biotopy, třeba houby, které rostou ve smrčinách na vápnitém podkladu. Na druhou stranu, Bílé Karpaty ještě nejsou moc prozkoumané, takže je tady pořád co objevovat.

Kdybyste chtěli ukázat Bílé Karpaty někomu, kdo je vůbec nezná, kam byste ho zavedli?

IJ: Čertoryje, Zahrady pod Hájem.

A něco méně „profláknutého"?

IJ: Jo, teď to řekneme a už to bude profláknuté taky! Za profláknutost Čertoryjí si můžeme sami…
JWJ: Komplex Předních luk včetně údolí Kazivce, mezi Suchovem a Horním Němčím. To je obrovské území, má zhruba tisíc hektarů. Je větší než Čertoryje a je velice pestré – jsou tam květnaté louky, ale i lesíky, suché stráňky, prameny, mokřady… Člověk se tam krásně ztratí, nikoho za celý den nepotká.
IJ: Je pravda, že cizinci říkají, že jim doma nikdo neuvěří, že se dá na louce zabloudit!
JWJ: To měřítko je skutečně unikátní v rámci celé Evropy. Ty slavné *wooded meadows* v Estonsku, to jsou desítky hektarů, ale my tu máme stovky hektarů souvislého lučního porostu. To je fakt něco, co snad nikde jinde není.

Děkuji za rozhovor

Ptal se Jan Moravec
Poznámka: převzato z časopisu Krása našeho domova (podzim/zima 2013); kráceno

Vzdělávání veřejnosti v ochraně přírody

Celkem deset workshopů na šest vybraných témat proběhlo v loňském a letošním roce v rámci projektu Rozvoj environmentální gramotnosti odborné i laické veřejnosti, zařazeného do operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Témata workshopů vybrali členové projektového týmu na základě svých zkušeností z odborné činnosti v oblasti ochrany přírody a krajiny, environmentálního poradenství pro veřejnost a pedagogické činnosti a na základě konzultací se zástupci orgánů ochrany přírody (AOPK ČR, MŽP, krajských úřadů, ČIŽP). Workshopů se zúčastnilo na 400 lidí z Jihomoravského, Olomouckého, Zlínského a Moravskoslezského kraje. Přestože byl projekt určen široké veřejnosti, většina účastníků byla z řad odborné veřejnosti – především pracovníci z odborů životního prostředí obecních úřadů –, kteří přivítali možnost rozšířit své odborné znalosti a obohatit je o nejaktuálnější poznatky.

Velmi zajímavé údaje, které se mohou stát vodítkem pro organizování podobných akcí v budoucnu, přinesl dotazníkový průzkum se všemi účastníky workshopů. Vybraná témata – Dřeviny rostoucí mimo les (problematika kácení, obnovy a údržby), Biodiverzita venkovské krajiny, Voda v krajině (úpravy vodních toků, protierozní opatření), Problematika kompostování (kompostování v obcích, komunitní kompostování), decentralizované kompostování a využití kompostů na zemědělské půdě), Zdroje informací o přírodě a krajině, Environmentální nestátní neziskové organizace – partner nebo soupeř veřejné správy? – byla hodnocena jako zajímavá, aktuální a přínosná. Zhruba polovina dotázaných vyhodnotila jako nejzajímavější problematiku dřevin rostoucích mimo les a biodiverzity venkovské krajiny.

Z hlediska zvolené formy workshopů účastníci nejlépe hodnotili jejich terénní část (exkurze), které v podobných, dosud absolvovaných kurzech postrádalo více než 60 % osob, a téměř 83 % tuto formu „výuky" preferuje před ostatními možnostmi (teoretického) vzdělávání. Účastníci nezavrhli ani odborné přednášky lektorů (tedy určitou formu „pasivní" výuky), které jim pomohly „dostat se do tématu" a poskytly především základní odborné informace (kladně je hodnotila polovina účastníků). Celkem 48 % respondentů hodnotilo jako zajímavou interaktivní práci ve skupinách při řešení modelových situací s následným společným vzájemným srovnáním a vyhodnocením výsledků. Za nejméně zajímavou formu dalšího vzdělávání považovali respondenti tzv. e-learning (kladně se pro něj vyslovilo pouze 6 % účastníků).

Další informace o obsahu projektu, konkrétním zaměření jednotlivých seminářů i fotodokumentaci najdete na internetových stránkách: http://regol.conbios.eu. Na webu jsou rovněž volně ke stažení materiály, které v rámci projektu vznikly (např. metodické listy).

Jana Laciná, Vlastimil Kostkan, manažeři projektu

Příroda a krajina Moravskoslezského kraje – kniha pro všechny čtenáře

Publikace *Příroda a krajina Moravskoslezského kraje* je součástí rozsáhlého projektu *Jednotný informační a komunikační systém ochrany přírody v NUTS II Moravskoslezsko* programu LIFE+, jehož jedním z partnerů je i Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Jak již název knihy naznačuje, je věnována přírodě a krajině severní Moravy a Slezka. Od většiny přírodovědných publikací se odlišuje svým pojetím, kdy odborné informace jsou součástí čtivého vyprávění. Kdo se jen trochu zabývá psaním populárně-naučných textů, ví, jak náročnou cestu autoři zvolili. Nakolik se to autorskému kolektivu, tvořenému pracovníky AOPK ČR (Správa CHKO Poodří a Krajské středisko Ostrava) a řadou dalších spoluautorů, podařilo, posoudí čtenáři.

První část knihy, věnovaná krajině, podává v úvodní kapitole stručný přehled geologického vývoje, součástí je charakteristika podnebí, půdy, vegetace a pro Moravskoslezský kraj významného podílu člověka na jeho utváření. Druhá kapitola – *Setkání s krajinami* – v několika letmých črtách přibližuje vybrané části kraje: Beskydy i Podbeskydí, Rýmařovsko, údolí Moravice, Jeseníky a další místa.

Druhá, rozsáhlejší část knihy se zabývá řadou témat, o nichž mnohé napovídají názvy kapitol: *Lesy. Děravé punčochy kraje. – Louky a pole. Křižovatka zemědělské techniky. – Voda a mokřady. Domov bludiček a komárů. – Skály a jeskyně. Tajemná krajina pokladů. – Lidská sídla. Život se zvířaty, nebo život zvířat s lidmi? – Antropogenní stanoviště. Hořící kopce a zatopené dědiny – Ochrana přírody. Služba budoucím generacím.*

Texty jsou doplněny desítkami barevných fotografií s česko-anglickými popisky, součástí knihy je tříjazyčné resumé. Samostatnou poznámku si zaslouží nápadité ilustrace Petra Válka, které uvozují jednotlivé kapitoly a vtipnou formou shrnují jejich obsah.

KOLEKTIV AUTORŮ: Příroda a krajina Moravskoslezského kraje. Vydal Moravskoslezský kraj ve spolupráci s AOPK ČR v roce 2013. 201 str. ISBN 978-80-87503-33-1 (Moravskoslezský kraj), ISBN 978-80-87457-75-7 (AOPK ČR. Praha). Neprodejné.

Radim Jarošek

CHKO Šumava. Padesátiletá...

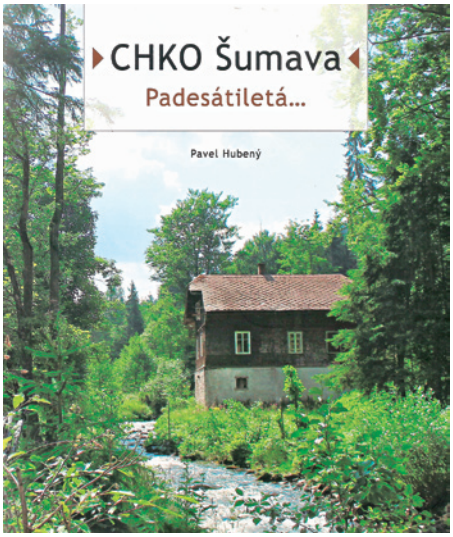

Hubený P.: CHKO Šumava. Padesátiletá... Správa národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava, 2013. 223 s. 1. vydání. ISBN 978-80-87257-16-6. Cena 182 Kč.

Publikace vyšla v rámci odborné řady publikací vydávaných o Šumavě, dokumentujících vznik, vývoj a přírodní fenomény za padesát let její ochrany. Vydavatelem je Správa NP a CHKO Šumava ve Vimperku, rozsah čítá 223 stran. V autorském kolektivu působili Mgr. P. Hubený (editor), Dipl. Ing. P. Bečka, RNDr. I. Bufková, Ph.D., Ing. V. Čada, RNDr. J. Hofmeister, Ing. J. Majer, Ing. D. Půbal a doc. Ing. M. Svoboda.

Editor zvolil přehlednou formu dokumentující jednotlivé fenomény oblasti, ze které se později vyčlenil národní park Šumava či evropsky významná lokalita nebo ptačí oblast Šumava. Pro přehlednost je celá publikace doplněna kapitolami o vývoji přírodní krajiny a na ni navazující vznik a vývoj kulturní krajiny. Následující kapitoly, zabývající se stavbami v krajině a celkovým obrazem krajiny, však působí jako popelka, což považuji za ochuzení čtenáře. V celkovém kontextu a vyznění knihy to však nevnímám jako zásadní nedostatek.

Publikace je také vzpomínkou pro pamětníky, kteří „u toho tenkrát byli“, přinášeli základní myšlenky ochrany přírody a potom je svou prací a životními postoji aktivně realizovali. Pomáhali také zakládat aktiv strážců a personálně obsazovat vlastní správu, podle tehdejšího krajského uspořádání jihočeskou a západočeskou.

Stěžejními informacemi knihy je přehled o stanovištích a maloplošných chráněných územích. Protože je publikace vedena v odlehčeném a pozitivním duchu, nenajdete v ní mnoho upozornění na negativa a nešvary, které se objevují v dnešní krajině, a také na špatné historické zkušenosti z vývoje společnosti působící na zdejší přírodu, kterými ochrana přírody disponuje. To by bylo na úplně jinou knihu, ale neoslavného charakteru.

Alois Pavlíčko